

BOTSCHAFT

DES FÜRSTENTUMS LIECHTENSTEIN

Lichtenštejnské knížectví v dnešním světě

J. J. Maria-Pia Kothbauer, velvyslankyně Lichtenštejnského knížectví v České republice

Dny lichtenštejnské historie v České republice
19. listopadu 2019, Brno

Lichtenštejnské knížectví v dnešním světě

Je mi velkým potěšením, že dnes mohu být s Vámi v Brně a mohu touto výjimečnou událostí s názvem „Dny lichtenštejnské historie v České republice“ zakončit jubilejní výročí knížectví právě zde v Česku – v zemi, která má s Lichtenštejnskem 770 let společné historie.

Mnohé z toho, co po staletí utvářelo Evropu, se odráží i v česko-lichtenštejnských vztazích a vyvolává řadu zajímavých otázek nejen v historických kruzích.

Ráda bych poděkovala za příležitost pohovořit zde o postavení Lichtenštejnského knížectví v dnešním světě. A považuji také za výsadu, že máme prostor k vzájemnému setkávání, k diskusi o otázkách evropských i česko-lichtenštejnských vztazích.

Ve svém příspěvku bych Vám ráda přiblížila moderní Lichtenštejnsko, které samo sebe vnímá jako živou demokracii s přímou účastí občanů. Promluvím také o hodnotách, na kterých Lichtenštejnské knížectví staví – o péči o přírodu a životní prostředí, o kultivaci krajiny pro kvalitní život a o tvorbě atraktivního, inovativního průmyslového a podnikatelského prostředí. Závěrem bych se ráda dotkla významu vztahů obou našich států v současnosti a budoucnosti.

Nejprve bych však chtěla srdečně poděkovat našemu hostiteli, generálnímu řediteli Moravského zemského muzea, panu Jiřímu Mitáčkovi, paní Dr. Grossmannové a jejímu týmu, a v neposlední řadě také profesoru Tomáši Knozovi.

Zvláště bych chtěla poděkovat také všem, kteří se zasloužili o tento působivý a zajímavý program „Dny lichtenštejnské historie v České republice“. My, Lichtenštejnci, si toho velmi vážíme.

Poděkování patří

- Masarykově univerzitě a filozofické fakultě (prorektorů Hanušovi), Historickému ústavu, Ústavu germanistiky, Ústavu bohemistiky

a partnerským institucím:

- Moravskému zemskému archivu (řediteli Dr. Mackovi a Dr. Černušákovi a jeho týmu)
- Moravské zemské knihovně (řediteli prof. Kubíčkově a Dr. Heilandové a jejímu týmu)
- Střední škole umění a designu (Mgr. Vybíralovi, vedoucímu fotografického ateliéru)
- a v neposlední řadě Ministerstvu zahraničních věcí České republiky, zejména mému milému kolegovi a příteli velvyslanci Tomáši Kafkovi.

Toto poděkování patří samozřejmě také všem členům Česko-lichtenštejnské komise historiků za přípravu „Dnů lichtenštejnské historie v České republice“.

Za téměř 10 let svého trvání vynaložila Komise historiků obrovské úsilí a zpracovala společnou česko-lichtenštejnskou historii v akademicky příkladné práci. Výsledky její činnosti byly představeny v osmi velmi zdařilých publikacích a byly také zpřístupněny všem zájemcům na internetu.

Historie Lichtenštejnska a knížecí rodiny je hluboce zakořeněna v zemích nacházejících se v srdci střední Evropy – v České republice a v Rakousku, přičemž Morava zaujímá v historii

Lichtenštejnska zcela zvláštní postavení. První državou rodiny na Moravě byl Mikulov, tenkrát ještě vesnice, kterou Přemysl Otakar II. převedl v roce 1249 na Jindřicha z Lichtenštejna. Ovšem nejvýznamnějším svědkem stoletých česko-lichtenštejnských vazeb je samozřejmě Lednicko-valtický areál. Dodnes jsou stopy rodu Lichtenštejnů jasně patrné v Brně, Šternberku, Břeclavi, Adamově, Velkých Losinách, Vranově a také v Praze a Kostelci nad Černými lesy. Jedná se o přibližně 600 míst a nejsou to pouze zámky známé veřejnosti, ale také místa spojená s řemesly, průmyslem a kulturou. Tato místa jsou nedílnou součástí kulturního dědictví, které s Vámi sdílíme a které vnímáme jako silnou česko-lichtenštejnskou vazbu. A není náhodou, že zájem o to, co nás spojuje, projevují univerzity na Moravě, zejména Masarykova univerzita; a za to jsme vděční.

V této souvislosti bych ráda vzpomněla bývalého rektora a spoluzakladatele Právnické fakulty Masarykovy univerzity, pana profesora Františka Weyra, který v obtížných 30. a 40. letech neochvějně a odhodlaně pracoval na odborném posudku pro lichtenštejnský rod, tehdy zastoupený mým otcem, princem Karlem Alfredem z Lichtenštejna.

Uznáním snahy o rozvoj česko-lichtenštejnských vztahů byla také Velká zlatá medaile Masarykovy univerzity, kterou udělil v roce 2011 tehdejší rektor a současný předseda ODS, Petr Fiala, knížeti Hansi Adamovi II. z Lichtenštejna.

Na tomto místě bych také ráda připomněla událost, která se konala minulý týden v Brně.

U příležitosti oslav 100. výročí založení Mendelovy univerzity obdržela naše úřadující hlava státu, dědičný princ Alois z Lichtenštejna, od rektorky univerzity profesorky Danuše Nerudové Zlatou medaili za zásluhy rodu Lichtenštejnů o založení univerzity. Toto vnímáme jako krásné a velkorysé gesto uznání naší rodiny.

Velmi si vážíme spolupráce mezi touto vynikající univerzitou a Nadací knížete v oblasti zemědělství a lesnictví. Právě nyní probíhá zasedání, jehož předmětem jsou otázky významné pro nás všechny, a to udržitelné hospodaření v čase klimatické změny a s tím související výzvy.

V době, kdy ve střední Evropě pocítujeme velmi konkrétní hrozby, jako jsou zvyšující se teploty nebo kůrovcová kalamita, je spolupráce mezi praxí a univerzitami nezbytná pro ochranu odolné zemědělské a lesní půdy a, je-li to nezbytné, pak i pro vývoj nových forem a kultur.

Až do znovunavázání diplomatických vztahů v roce 2009 byly vztahy mezi našimi zeměmi sedmdesát let přerušeny. Právě sametová revoluce, kterou si dnes s radostí a úctou připomínáme, umožnila nový přístup k dějinám, nevyjímaje historii knížecí rodiny a lichtenštejnského státu.

Skutečnost, že k tomu přistoupili tak otevřeně právě na Masarykově univerzitě, je zásluhou prof. PhDr. Tomáše Knoze, který se jako dlouholetý spolupředseda společné Komise historiků velkou měrou podílel na vědeckém zpracování naší historie. Pan profesor dohlíží na to, aby byly tyto poznatky zpřístupněny široké veřejnosti a zároveň tvořily součást akademických diskuzí.

Věříme, že veřejnost, především mladí lidé, se chtějí sami vypořádat se všemi otázkami své minulosti. Mladí lidé chtějí sami posoudit na základě historických faktů, jakou roli hrály v průběhu staletí v jejich zemi velké, staré rodiny.

„Dny lichtenštejnské historie“ jasně poukázaly na rozmanitost aspektů a aktivit, jakož i na hustotu a hloubku vztahů mezi našimi zeměmi. Odhalují příležitosti, ale také výzvy těchto dlouhých, více než 700 let trvajících vztahů.

Tímto se dostávám k jádru svého tématu, k Lichtenštejnsku v současnosti.

Lichtenštejnsko je zemí s téměř 40 tisíci obyvateli, které bylo umožněno, aby se od svého založení před 300 lety vyvíjela jako jediná ze zemí Svaté říše římské ve svých původních hranicích.

Toto alpské knížectví bylo po staletí neplodnou a chudou zemědělskou oblastí, kterou ohrožovaly vysoké hory a dříve neregulovaný Rýn.

Od 50. let se však země proměňovala – nejprve pomalu, posléze ovšem úžasně rychle – v malý, ale velmi úspěšný průmyslový stát. Stejně jako Česko má Lichtenštejnsko vysoký podíl lesní a zemědělské půdy, což jí zajišťuje udržitelné životní prostředí, vhodné pro kvalitní život.

Lichtenštejnsko je dnes prosperující zemí, která svým občanům nabízí sociální, hospodářskou a politickou stabilitu. Je to země s velmi dobře fungujícím pracovním trhem, udržitelným a zdravým životním prostředím, svobodným prostorem ve všech ohledech a skutečnou možností politické participace.

Bylo to štěstí, osud, nebo těžce vydřený úspěch občanů a vedení země?

Tato cesta, tento vývoj a vzestup nebyly dány naší zemi a jejím obyvatelům zrovna do vínku, když Karel VI. po dlouhém úsilí knížecího domu zaručil svému bývalému učiteli a spolubojovníkovi z války o španělské dědictví, Antonínu Floriánovi z Lichtenštejna, povýšení nové země, vzniklé spojením hrabství Vaduz a panství Schellenberg, na říšské knížectví Lichtenštejnsko.

Ano, roli hrálo určitě také štěstí, osud a mnoho dalších faktorů!

Například skutečnost, že Rakousko a Švýcarsko jsou dodnes pro knížectví dva ideální, federativní sousedé, s nimiž je knížectví úzce spojeno jak profesionálně, tak přátelsky. A přestože se státní hranice knížectví od svého vzniku nezměnily, nebyla situace v zemi vždy tak dobrá a nekomplikovaná jako je dnes.

Samozřejmě byly chvíle, kdy byla existence malého státu v ohrožení.

Vzhledem k tomu, že se jádro lichtenštejnské zahraniční politiky, zachování suverenity a nezávislosti země, stalo předmětem všech zlomových okamžiků dějin Lichtenštejnska, ráda bych podrobněji a na základě konkrétních historických událostí přiblížila základy, na kterých lichtenštejnská politika staví. Na několika příkladech bych ráda ukázala, jak chytře, obratně a

odhodlaně se lichtenštejnský kníže a lid během tří staletí své existence postavili za právo na sebeurčení a samostatnost své země.

Vyzdvihuji tento aspekt také proto, že uznání lichtenštejnské suverenity souvisí také s našimi současnými bilaterálními tématy.

Můj první příklad sahá až do doby napoleonských válek. Mezi historiky se hodně diskutovalo o tom, proč Napoleon v roce 1806 učinil knížete Jana I., blízkého poradce a generála svého protivníka císaře Františka, vládcem suverénního státu, když po rozpuštění Svaté římské říše národa německého začlenil knížectví do Rýnského spolku, ačkoliv většina malých států v říši svou suverenitu pozbyla.

V této souvislosti se mluvilo o vyjádření úcty imperátora vůči knížeti, který se rozhodl i nadále sloužit svému císaři jako rádce i voják. Suverenita Lichtenštejnska byla posléze potvrzena na Vídeňském kongresu, na kterém bylo Lichtenštejnsko společně s Lucemburskem přijato do Německého spolku, a to jako jediní z dříve obrovského množství malých států.

Celistvost Lichtenštejnska však byla narušována již předtím ze všech stran, jednou francouzskými jednotkami, které obléhali město Feldkirch, jindy poraženými, ustupujícími ruskými jednotkami. Vždy to však byli obyvatelé, kteří museli snášet útrapy války spojené s přítomností vojsk a povinností odevzdat potraviny, které sami nutně potřebovali.

Méně známý je další příklad aktivní lichtenštejnské politiky suverenity, a to neutralita, kterou země vyhlásila během první světové války. Sama tato skutečnost podle britského ministerstva zahraničí vlastně opravňovala k účasti na mírové konferenci v Paříži. Lichtenštejnsko bylo poté alespoň oficiálně zmíněno ve smlouvě ze St. Germain v části věnované vytyčení rakouských státních hranic.

O něco blíže současnosti, před osmdesáti lety, byla suverenita Lichtenštejnska ohrožena národním socialismem. Je pro mě důležité, abych právě v tolik zkoušené České republice připomněla tuto kapitolu lichtenštejnských dějin.

Byl večer 24. března 1939 – Rakousko i Československo již byly pod nadvládou Třetí říše – se lichtenštejnské národně-socialistické hnutí Volksdeutsche Bewegung pokusilo vynutit připojení knížectví k Německu. Plán hnutí spočíval v tom, že pochod na Vaduz vyvolá střety, následně bude Hitler požádán o pomoc a do Lichtenštejnska vtrhnou německé jednotky z Feldkirchu.

Národní socialisté již pochodovali do Vaduzu, ale ve všech obcích jim v realizaci jejich záměru bránili odpůrci nacistů, kteří byli vedeni tehdejšími neohroženým vládním radou, kanovníkem Antonem Frommeltem.

Pokus o převrat vyvolal velkou vlnu nevole v zemi a vedl k „vlasteneckému semknutí“. Ve dnech, které následovaly po této události, zahájilo sdružení Heimattreue Vereinigung Liechtenstein sběr podpisů na podporu lichtenštejnské nezávislosti, což bylo spojeno i s vyjádřením loajality knížecímu domu a podporou hospodářské a politické orientace země na Švýcarsko. Svůj podpis připojilo pozoruhodných 95,4% všech oprávněných voličů.

Poslední příklad pochází z dramatických květnových dnů roku 1945, kdy skupina asi 600 ruských vojáků, kteří bojovali po boku Hitlera proti Sovětskému svazu, pronikla kolem švýcarské celní stráže na lichtenštejnské území, aby tak unikla zatčení a rozsudku smrti, který by jim přineslo jejich vydání Sovětům západními spojenci. Lichtenštejnsko zaujalo humanitární postoj, přestože se toto rozhodnutí neshledalo s pochopením ani na Západě, ani na Východě.

Jak sami vidíte, jednalo se o typově velmi odlišné hrozby, kterým Lichtenštejnsko v průběhu staletí čelilo, a k nimž také rozdílně přistupovalo. Vždy tomu ale bylo s obratností, odvahou a porozuměním pro to, co je – také z morálního hlediska – dobré a přijatelné pro vlastní zemi, zřejmě také s dobrým citem pro to, co lze očekávat od ostatních.

Byl to však víc než pragmatismus, bylo to přesvědčení a víra ve vlastní hodnoty.

Ze zdánlivé nevýhody, malé rozlohy státu, se stala ctnost.

Vzhledem k tomu, že malý stát nedisponuje v počátcích své existence ekonomickou, politickou ani vojenskou mocí, bylo jasné, že jsme nepovažovali začlenění knížectví do mezinárodních struktur za ztrátu suverenity, ale za posílení naší pozice, za posílení naší suverenity. A to platilo, ať už se jednalo o začlenění do společenství sousedních států, regionu, celé Evropy nebo dokonce v rámci společenství všech států světa na půdě Organizace spojených národů. Zároveň jsme vždy vítali propojení ve všech oblastech – v politice, ekonomice, kultuře i vzdělávání.

Čím je dnes lichtenštejnský stát, Lichtenštejnské knížectví?

Lichtenštejnsko je jednou z nejprůmyslovějších zemí na světě s inovativním sektorem služeb. Díky svobodnému podnikatelskému prostředí a vynikajícím pracovním silám dosahuje pozoruhodných ekonomických výsledků. To považujeme za základ naší prosperity.

Stát hraje důležitou roli při vytváření podnikatelsky přívětivé a udržitelné infrastruktury, jakož i společenského rámce, který nebrání inovacím a zároveň poskytuje občanům práva a ochranu tam, kde je to zapotřebí.

Podíl veřejných výdajů na HDP je záměrně udržován na nízké úrovni. Při asi 850 státních zaměstnancích činí 21 %, což je méně než polovina ve srovnání s Rakouskem (48 %) nebo Německem (44 %) a také o třetinu méně ve srovnání se Švýcarskem (33 %). Česká republika leží s 41 % výrazně pod evropským průměrem, který činí přibližně 46 %.

Deklarovaným cílem vlády není primárně spravovat stát, ale aktivně a prozíravě jej formovat v dobách zásadních proměn.

Abych dokázala, že nejde jen o prázdná slova, uvedu jeden příklad:

Lichtenštejnský úřad pro dohled nad finančním trhem zřídil již v roce 2015 regulační laboratoř na podporu nových metod v odvětví finančních služeb „ab ovo“. Ve své podstatě jde o technologickou neutralitu ve finančním sektoru. Tímto způsobem mají být – právě v době digitalizace – podporovány inovace a zároveň tím má být zajištěno, aby vše, co má být ochráněno, neuniklo regulaci.

V širších souvislostech to znamená následující:

Stát má poskytovat stabilitu, musí však také dovolit, a v ideálním případě podpořit, agilní a inovativní prostředí.

Lichtenštejnské knížectví je pevně spjato s evropskými základními hodnotami, kterými jsou právní stát, demokracie a ochrana lidských práv. Jasně stojíme proti izolacionismu a nacionalismu.

To je samozřejmé, řekli by ti, kteří vědí, že Lichtenštejnské knížectví generuje 55 % HDP z exportu. Nacionalismus, protekcionismus a izolacionismus by byly nebezpečné pro zemi, která nabízí více pracovních míst, než má obyvatel.

Obyvatelé si jsou vědomi toho, že aby mohl malý stát pokračovat v této úspěšné cestě, nestačí pouze dovednosti a práce jeho občanů, ale také otevřenost systémů a trhů. Tento vztah k otevřenosti se však nezakládá pouze na ekonomických úvahách, ale na zásadním celospolečenském konsensu.

Lichtenštejnsko je zemí přímé demokracie, kde se obyvatelstvo aktivně účastní politického života a rozhoduje o politických otázkách.

Ústava přitom zná dva suverény, knížete a lid.

Jedná se o vyjádření politické vyspělosti a síly země, která věří, že přímá demokracie a stabilita jsou v dokonalém souladu. Jistě také proto, že existuje silný konsenzus ohledně základního směřování státu a jeho funkce.

V této souvislosti se uvádí opět jeden velmi konkrétní příklad.

V rámci zachování udržitelnosti důchodového a zdravotního systému navrhla lichtenštejnská vláda reformy, které vyžadovaly výrazné škrty, a tím další zatížení občanů. Přesto lidé hlasovali pro oba záměry a Lichtenštejnsko tak zůstává nadále bez dluhů.

Obyvatelé Lichtenštejnska jsou pilní, flexibilní a pragmatičtí a mají dobrý cit pro vhodný okamžik, a to nejen tehdy, jde-li o velké momenty dějin.

Byl to kníže Hans Adam II., který jako první rozpoznal potřebu uznání vlastní státnosti v rámci moderního mezinárodního společenství a nezbytnost integrace do evropských struktur. Přivedl Lichtenštejnsko do Spojených národů a Evropského hospodářského prostoru.

To, co bylo v roce 1920 v souvislosti se žádostí o přijetí do Společnosti národů ještě všeobecně odmítáno, se podařilo se vstupem do OSN v roce 1990. Od té doby je Lichtenštejnsko aktivním členem OSN s řadou vlastních významných iniciativ, ať už v boji proti obchodování s lidmi, v podpoře právního státu nebo v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních.

Stejně důležité bylo hlasování v roce 1992 a vstup do Evropského hospodářského prostoru v roce 1995, které obyvatelé Švýcarska v případě své země odmítli. Bylo to vyjádření samostatnosti země, které nijak nezpochybňovalo její tradičně úzké vazby se Švýcarskem, s nímž tvoří celní unii.

Přistoupení Lichtenštejnska k EHP bylo pro zemi správné a především důležité rozhodnutí, kterým se otevřely a zabezpečily trhy EU i zemí ESVO a Lichtenštejnsko se politicky zakotvilo v evropských strukturách.

Obyvatelé Lichtenštejnska hlasovali pro otevřené trhy a byli odměněni nejen plnou zaměstnaností, ale také jedním z nejvyšších podílů průmyslové produkce na světě, přičemž 44 % lichtenštejnských pracovních míst obsazují občané EU.

To tedy znamená, že náš úspěšný příběh zajišťuje nejen prosperitu ve vlastní zemi, ale pozitivně působí také daleko za hranicemi v rakouském Vorarlbersku a švýcarských kantonech St. Gallen a Graubünden.

Lichtenštejnsko je dnes s řadou svých podniků úspěšné na světových trzích. Některé podniky zauímají dokonce vedoucí postavení, jiné jsou technologickými špičkami ve svých oborech. Za svou inovativní sílu vděčí agilnímu podnikatelskému prostředí, dobře vzdělané a kreativní pracovní síle s vysokým pracovním nasazením, politické stabilitě v zemi a značným investicím do vzdělávání, výzkumu a vývoje. K tomu lze pouze dodat, že podíl výdajů Lichtenštejnska na výzkum a vývoj dosahuje k naší spokojenosti celých 9 % HDP.

Tím se dostávám k části, ve které bych chtěla mluvit o současném stavu vztahů mezi našimi zeměmi. Zůstanu u ekonomických aspektů. Od vstupu České republiky do EU v roce 2004 jsou obě země úzce propojeny prostřednictvím EHP a náležejí ke stejné ekonomické oblasti. V tomto směru jsou oba státy v určitém slova smyslu stejně úzce propojeny jako v dobách Rakousko-uherské monarchie.

Dohoda o Evropském hospodářském prostoru a smlouva o zamezení dvojího zdanění uzavřená v roce 2014 tvoří pevný základ pro těsnou a rostoucí ekonomickou výměnu mezi našimi zeměmi.

Následující skutečnost možná není tak známá, ale součástí jednoho z Vašich velmi úspěšných vozů Škoda pochází z Lichtenštejnska. Thyssenkrupp Presta již řadu let vyrábí sloupky řízení pro český automobilový průmysl. Lichtenštejnsko je také spojícím prvkem hradu Windsor, Vatikánu, stadionu ve Wembley a Národním divadlem v Praze. Všechny jsou vytápěny topnými systémy skupiny Hoval Group z Lichtenštejnska. Lichtenštejnsko také patří mezi světové lídry v oblasti stomatologické techniky. Dalším zajímavým příkladem je lichtenštejnská společnost Hilti, která velmi úspěšně působí v České republice a koordinuje odsud své aktivity v řadě dalších východoevropských zemí, včetně Ruské federace. Lichtenštejnské společnosti nabízí v České republice přes 300 pracovních míst.

Česká republika je asi 500krát větší než Lichtenštejnsko, ale i malé země jsou rovnocennými partnery nejen v moderním chápání mezinárodního práva, ale také proto, že i malý subjekt působící na trhu může nabídnout špičkovou kvalitu. A přesně to je cílem lichtenštejnského průmyslu a odvětví služeb.

V poměru k naší velikosti obsazujeme přední příčky v objemu exportu a zpravidla generujeme vysoký přebytek. Na druhou stranu Vás potěší, že máme mírný deficit v obchodu s Českou republikou. Pro obě strany však existuje stále značný potenciál.

Spolupráce v odvětví lesnictví již byla zmíněna. Kromě toho existují různé iniciativy Nadace knížete z Lichtenštejna, které se rovněž vztahují na spolupráci v oblasti cestovního ruchu. Do této je zapojeno také Rakousko s dolnorakouskou oblastí Weinviertel. Jeden konkrétní projekt podpořený programem Interreg spojuje jižní Moravu a Dolní Rakousko a nese krásný název „Lichtenštejnsko bez hranic“. Nové možnosti nabízí především cyklistům, zájemcům o kulturu a milovníkům vína.

Velmi úspěšně se vyvíjí i spolupráce ve vzdělávání. Těší nás každoroční výměna studentů mezi Lichtenštejnským gymnáziem ve Vaduzu a Gymnáziem Matyáše Lercha v Brně. Program, který existuje od roku 2014, je spolufinancován prostřednictvím finančních mechanismů EHP.

Velmi dobře se rozvíjí také spolupráce na úrovni univerzit. Na Lichtenštejnské univerzitě studovalo v posledních letech téměř 90 českých studentů. To je pozoruhodné, vezmeme-li v úvahu, že Lichtenštejnská univerzita nabízí pouze studium ekonomie a architektury a tyto obory jsou vyučovány převážně v němčině. V současné době spolupracuje Lichtenštejnská univerzita se třemi českými univerzitami.

Inovativní jazykový program „Liechtenstein Languages“ vyvinutý v Lichtenštejnsku se letos rozšířil do Prahy a používá se v hodinách angličtiny na šesti českých školách. Zrovna minulý týden navštívila jednu takovou školu v Praze lichtenštejnská ministryně školství Dominique Haslerová.

V oblasti kultury se konaly zajímavé výstavy v Praze a Opavě. Lichtenštejnští umělci jsou hosty různých českých festivalů.

Příští týden se v Praze, v rámci renomovaného divadelního festivalu německého jazyka, představí dílo „Identita Evropa“; osm monologů osmi autorů z osmi zemí. Jedná se o projekt, který vznikl ve spolupráci tří evropských divadel, mimo jiné Theater am Kirchplatz (TAK) ze Schaanu v Lichtenštejnsku.

Vážené dámy a pánové,
tak intenzivní spolupráci nenavázalo Lichtenštejnsko s výjimkou svých nejbližších sousedů, Rakouska a Švýcarska, s žádným jiným státem. To platí o historicky daných vztazích i současných iniciativách. Propojují nás velice pevné vazby; sahají zpět do minulosti, například do Vranova, kde jsou pohřbena téměř všechna knížata našeho rodu. Zahrnují také následníka trůnu, který nese jméno svatého Václava.

Zároveň se však musíme vypořádat také s historickou zátěží.

Lichtenštejnsko a Česká republika čelí náročným bilaterálním výzvám, které se dotýkají zcela zásadních otázek vztahů mezi státy, jako je uznání suverenity a svrchované rovnosti států.

Žaloba České republiky proti nadaci naší hlavy státu v roce 2014, jen několik let po obnovení diplomatických vztahů, ukazuje, že nevyřešené otázky jednoduše nezmizí. Naopak dále zatěžují jinak dobré bilaterální vztahy.

Toto bychom měli společně překonat a doufám, že to nepřezenu s patosem, budu-li krátce citovat Hölderlina:

„Zlozvky světa jsou jako svár milenců. Prostřed sporu je smíření a vše rozloučené se opět shledává.“

V tomto smyslu je cílem lichtenštejnské vlády úzce spolupracovat s Českou republikou a aktivně utvářet společnou budoucnost. Věříme, že rovnocenní partneři by měli komunikovat také o otevřených tématech ve smyslu vyvažování zájmů. Knížecí rodina za tímto účelem předložila rozsáhlé návrhy na spolupráci s Českou republikou.

Tímto bych ráda uzavřela pomyslnou časovou osu, která začala zde na Moravě v čase krále Otakara a končí rolí Lichtenštejnska v současném světě.

Naše 300letá historie je příběhem vzestupu jedné dynastie, založení samostatného státu Lichtenštejnsko, jeho pozoruhodného úspěchu a silné vůle lidu a jeho knížete k nezávislosti jejich státu.

Je to příběh boje za mezinárodní uznání suverenity. Tato cesta byla zpočátku těžká a vyžadovala oběti. Práce a motivace obyvatel však přinesla občanům Lichtenštejnska prosperitu, mír a svobodu, které byly pro předchozí generace této země nepředstavitelné.

Je to model, který ukazuje cestu, jak přijímat změny, chápat je jako příležitosti a chopit se jich; model fungující ve společnosti, která dokáže využívat nejnovější technologie ke svému rozvoji. Model, který současně respektuje lidskou povahu, právo na sebeurčení, aktivní účast na rozhodování, práci, vzdělávání a sociální zabezpečení pro úspěšný život svůj, své rodiny a svého okolí.

Moto Lichtenštejnska zní: Za Boha, knížete a vlast!

Přestože zní jako z 19. století, stalo se heslem úspěchu moderního Lichtenštejnska, monarchie se silnými občanskými právy.

Země, v níž kníže s vizí úspěšně usiloval o to, aby v případě potřeby přesvědčil druhého suveréna, lid.

Země, v níž si je lid vědom svých demokratických práv, tyto také aktivně vykonává a chápe práci jako jádro své sociální DNA.

Země, v níž je vláda připravena vypořádat se také s nepopulárními tématy a navrhnout řešení, která budou pro lidi přijatelná.

Není to země zázraků, ale přesto se jedná o úspěšnou a moderní zemi uprostřed Evropy, ve které stojí za to žít a která je ve všech směrech propojená s Evropou.

Může to být příklad pro jiné země?

Nikoliv pro všechny, ale pro některé určitě!